

Beregningsgrundlag for tabt arbejdsfortjeneste efter servicelovens § 42

af konsulent Erik Jappe

Tabt arbejdsfortjeneste efter [servicelovens](#) § 42 er et af de områder, som vi i DUKH får flest spørgsmål omkring. En del af spørgsmålene handler om beregningsgrundlaget for tabt arbejdsfortjeneste. Det drejer denne udgave af praksisnyt sig om. Der vil være fokus på lønmodtagere.

Lovgivningen

Den overordnede regel om beregningsgrundlaget for tabt arbejdsfortjeneste efter § 42 findes i § 42, stk. 3, hvor det er anført:

"Ydelsen fastsættes på baggrund af den tidligere bruttoindtægt, ..."

I [Bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom](#) er det præciseret, at den tidligere bruttoindtægt jf. § 10, stk. 1 fastsættes ud fra

1. den seneste lønindtægt, som vedkommende har haft inden modtagelse af tabt arbejdsfortjeneste,
2. den indtægt, som forsørgeren efter sine forhold i øvrigt ville have kunnet opnå i de tilfælde, hvor vedkommende endnu ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet,
3. dokumenterede indtægtstab på baggrund af regnskab m.v. for en selvstændig erhvervsdrivende eller
4. et beregnet beløb på grundlag af den pågældendes hidtidige disponible indkomst i de særlige tilfælde, hvor det ikke er muligt at tilvejebringe et realistisk beregningsgrundlag for en selvstændig erhvervsdrivende, eller eventuelt udgift til en vikar.

Seneste lønindtægt for lønmodtagere

Det er den seneste lønindtægt, som der skal tages udgangspunkt i, når den tabte arbejdsfortjeneste skal beregnes - også selv om borgeren i en periode har været arbejdsløs. Det fremgår klart af [børn og unge vejledningens](#) pkt. 239, hvor det er anført:

"Det, der lægges til grund ved beregningen af den tidligere bruttoindtægt, er ... seneste lønindtægt, og ikke arbejdsløshedsdagpenge, syge- eller barselsdagpenge eller kontanthjælp, som ... modtageren har haft, inden han eller hun modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste."

Der kan således ikke stilles krav om en tidsmæssig direkte sammenhæng mellem arbejdsophøret og behovet for tabt arbejdsfortjeneste jf. også [principafgørelse 30-13](#).

Hvad er seneste lønindtægt?

Det har Juridisk hotline givet dette [vejledende svar](#) på d. 14.1.2016:

"Det ses intetsteds nærmere omtalt, hvad der forstås ved "den seneste lønindtægt", og herunder for hvilken periode, denne skal opgøres. Vi har heller ikke principafgørelser, der forholder sig til spørgsmålet.

Det er dog vores umiddelbare opfattelse, at i de tilfælde, hvor "den seneste lønindtægt" vedrører en meget kort periode (f.eks. en dagløn eller en ugeløn) eller hvor der i øvrigt kan være tvivl om, hvorvidt "den seneste lønindtægt" er udtryk for ansøgerens generelle indtægtsniveau på tidspunktet for overgang til tabt arbejdsfortjeneste, må der indhentes lønsedler for en periode, der er tilstrækkelig lang til, at der kan træffes en skønsmæssig afgørelse om beregningsgrundlaget med udgangspunkt i ansøgerens generelle indtægtsniveau i tiden forud for overgang til modtagelse af dækning for tabt arbejdsfortjeneste.."

I praksis ser vi i DUKH, at en række kommuner kræver, at der foreligger lønindtægt for 3 måneder, når beregningsgrundlaget skal findes. I DUKH vurderer vi, at en sådan generel praksis ikke er i overensstemmelse med lovgivningen. Det er på den anden side oplagt, at har ansøgeren haft svingende indtægter i en periode, vil det være relevant at finde frem til en gennemsnitlig indtægt i perioden, som kan give et retvisende billede af ansøgerens indtægtsniveau.

Lønindtægten ligger flere år tilbage i tiden

I nogle tilfælde ligger seneste lønindtægt flere år tilbage. Det er dog fortsat den seneste lønindtægt, der skal anvendes i beregningsgrundlaget. Det fremgår bl.a. af [principafgørelse 30-13](#):

"Det har ikke betydning for fastsættelsen af beregningsgrundlaget, at der har været en længere periode fra arbejdsophør til ansøgning om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Den seneste lønindtægt, som skal udgøre beregningsgrundlaget, kan derfor ligge flere år forud for ansøgningstidspunktet for hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste."

Så selv om seneste lønindtægt f.eks. ligger 10 år tilbage, er det denne lønindtægt, der skal indgå i beregningsgrundlaget for tabt arbejdsfortjeneste.

Seneste dokumenterede lønindtægt

I [principafgørelse 4-18](#) er omtalt en afgørelse, hvor seneste dokumenterede lønindtægt ligger mere end 7 år tilbage. Alligevel er det denne indtægt, der skal anvendes som beregningsgrundlag. Fra afgørelsen:

"Hvis modtageren har haft en lønindtægt, fastsættes den tidligere bruttoindtægt ud fra den seneste lønindtægt, som

vedkommende har haft inden modtagelsen af tabt arbejdsfortjeneste. Det gælder, selv om denne lønindtægt ligger flere år forud for overgangen til tabt arbejdsfortjeneste.”

Ansøgeren har taget en videregående uddannelse

Hvis ansøgeren siden seneste lønindtægt har taget en videregående uddannelse, er det alligevel fortsat den seneste lønindtægt, der skal anvendes i beregningsgrundlaget.

I [principafgørelse 30-13](#) er omtalt en sag, hvor ansøgeren havde uddannet sig til antropolog, og hvor kommunen og daværende sociale nævn havde fundet, at der skulle tages udgangspunkt i lønindtægten som nyuddannet antropolog på løntrin 1 uden pensionsbidrag. Ansøgeren havde tidligere arbejdet som marketingchef. Fra afgørelsen:

”Det har ... ikke betydning for fastsættelsen af beregningsgrundlaget, at ansøger, i perioden fra arbejdsophør og frem til ansøgningen om tabt arbejdsfortjeneste, har taget en videregående uddannelse.”

Ansøgeren har gået arbejdsløs i lang tid m.v.

I nogle situationer er det svært for en ansøger at dokumentere sin tidligere lønindtægt, der måske ligger en årrække tilbage. Herom står der i pkt. 239 i [børn og unge vejledningen](#):

”Er der for en lønmodtager problemer med at fastsætte den tidligere løn, fordi pågældende f.eks. har gået arbejdsløs i lang tid eller ingen uddannelse har, kan beregningen tage udgangspunkt i en hjemmehjælperløn.”

Ansøgeren har taget en uddannelse, men der foreligger endnu ingen lønindtægt

Hvis dette er situationen, kan det ende med, at beregningsgrundlaget for tabt arbejdsfortjeneste bliver en hjemmehjælperløn. Det fremgår af [principafgørelse C-15-02](#):

”Beregningen af tabt arbejdsfortjeneste til en kvinde, der var uddannet designer, skulle tage udgangspunkt i en hjemmehjælperløn. Ansøgeren havde ikke haft nogen lønindtægt forud for modtagelsen af tabt arbejdsfortjeneste, som beregningen kunne tage udgangspunkt i. Videre var det usikkert, hvilken indtægt ansøgeren efter sine forhold i øvrigt ville have kunnet opnå. Endelig fandtes det ikke godtgjort, at der var indgået en aftale om ansættelse efter endt barselsorlov, hvis ikke den aktuelle situation i ansøgerens familie var opstået.”

Der skal således være visse holdepunkter for, at en ansøger vil kunne opnå beskæftigelse med en bestemt indtægt, før end denne indtægt kan indgå i beregningsgrundlaget jf. § 10, stk. 1, nr. 2 i [Bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom](#). Ellers bliver resultatet som i denne sag et beregningsgrundlag med udgangspunkt i en hjemmehjælperløn.

Ansøgeren er på elevløn

Hvad er beregningsgrundlaget for tabt arbejdsfortjeneste, når hidtidige indtægt er en elevløn? Det spørgsmål har Juridisk hotline givet dette [vejledende svar](#) på d. 7.9.2015:

”Elevløen er en arbejdsindtægt og elever, der modtager løn under uddannelsen har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er derfor elevlønnen, der er beregningsgrundlaget.”

Ansøgeren har ikke opnået tilknytning til arbejdsmarkedet

Hvis ansøgeren ingen tilknytning har haft til arbejdsmarkedet eller kun har haft en meget begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet, er der i nogle tilfælde ikke en lønindtægt at beregne hjælpen ud fra. Om denne situation står der i pkt. 239 i [børn og unge vejledningen](#):

”Når ydelsesmodtageren endnu ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet, må den indtægt, som han eller hun ville have kunnet opnå, tages som udgangspunkt ved fastsættelsen af bruttoindtægten.”

Det fremgår af [principafgørelse 30-13](#), at hjælpen i sådanne tilfælde kan komme til at ligge på niveauet for kontanthjælp (eller uddannelseshjælp) efter [aktivloven](#):

”I de tilfælde, hvor tilknytningen har været af mere sporadisk eller beskednen karakter, kan der ved beregningen af hjælpen til dækning af tabt arbejdsfortjeneste tages udgangspunkt i niveauet for kontanthjælp.”

I [principafgørelse 169-10](#) er omtalt en sag med en ansøger, som også havde en meget beskednen tilknytning til arbejdsmarkedet. Ansøgeren havde dog den en 1-årig HG-uddannelse. Fra afgørelsen:

”En yngre kvinde med et handicappet barn var alene berettiget til tabt arbejdsfortjeneste beregnet på baggrund af niveauet for kontanthjælp, da en beregning med udgangspunkt i en hjemmehjælperløn ville indebære en overkompensation.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at kvinden i 2006 afsluttede en 1-årig HG-uddannelse, men at hun hverken i tiden før eller efter barnets fødsel i 2008 havde gjort brug af uddannelsen.

Kvinden havde været beskæftiget 62 timer med rengøring i oktober 2006 samt arbejdet 31 timer som tjener i oktober 2007. Hun havde modtaget kontanthjælp i flere perioder fra september 2006 og frem. Ankestyrelsen fandt, at kvindens tilknytning til arbejdsmarkedet havde været beskednen.”

Uanset ansøgerens alder kan beregningsgrundlaget være niveauet for kontanthjælp, hvis ansøgeren ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet. Det fremgår af [principafgørelse O-44-99](#):

”Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til en 33-årig kvinde skulle beregnes med udgangspunkt i den af hende modtagne kontanthjælp/aktiveringsydelse. Hun havde ingen uddannelse, og havde kun haft en ganske sporadisk tilknytning til arbejdsmarkedet, idet det seneste dokumenterede arbejdsforhold var 3 måneders arbejde i 1986. Hun havde i øvrigt modtaget kontanthjælp.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at kompensation for tabt arbejdsfortjeneste skal fastsættes på baggrund af ansøgers tidligere bruttoindtægt. Tabt arbejdsfortjeneste beregnet

med udgangspunkt i en hjemmehjælperløn, således som det er anført i Socialministeriets vejledning, ville således for ansøgeren indebære en overkompensation.”

Der er således i flere af principafgørelserne fokus på, at en ansøger uden eller med meget begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet ikke må blive overkompenseret. Derfor bliver niveauet uddannelseshjælp/kontanthjælp.

Afrunding

Når der for lønmodtagere skal findes frem til et beregningsgrundlag for tabt arbejdsfortjeneste efter § 42, er udgangspunktet ansøgerens seneste dokumenterede lønindtægt - også selv om den ligger en årrække tilbage.

Foreligger der ikke en dokumenteret seneste lønindtægt, vil der blive taget udgangspunkt i den indtægt, som ansøgeren efter sine forhold i øvrigt ville have kunnet opnå.

Har ansøgeren f.eks. taget en uddannelse, men endnu ikke fået et arbejde, vil der typisk blive taget udgangspunkt i en hjemmehjælperløn.

Har ansøgeren ikke opnået tilknytning til arbejdsmarkedet eller tilknytningen er meget sporadisk, kan beregningsgrundlaget være niveauet for uddannelseshjælp/kontanthjælp efter aktivloven.